

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Noget

701024

om

Meteorstene.

et Indbydelses-Skrift

til den offentlige Examen

i

Ribe Cathedral-Skole,

d. 19de September 1811.

Af

H. J. Hansen,

Adjunct.

*Missionsskole i Ribe
Bibliotek*

R i b e,

Trykt hos N. S. Høphoff.

Naturen er saa uendelig rig, at den bestandig tilbyder sine Grandskere noget Nyt. I det sidste Aarhundrede har den aabenbaret sine Yndlinger en heel Classe af Dyr, Planternes Kjøn, Electricitets Egenskaber, Galvanismen, Gasernes Forskjellighed; en Mængde Iagttagelser ere gjorte i dens forskjellige Riger (Opdagelser af nye Dyr, Planter &c.); nogle af disse have allerede bragt Menneskeslægten uventede og overordentlige Fordele, som de nyere Opdagelser i Chernien, Vaccinen &c. Andre beskjeftige endnu ikkun Naturforskernes Videlyst, og ved nogle kan man ikke engang haabe, at denne saasnart vil blive tilfredsstillt.

Til disse høre nogle Phænomener, der ikke tilforn ere blevne paaagtede, enten fordi de virkelig ere nye, eller fordi de vise sig kun i sjeldne Perioder, eller fordi man ikke tilforn værdigede dem en nøjere Underføgelse; da man ansaa Beretningerne om dem for opdigtede Fabler; man havde bunden lettroende Kjellinger paa Ærmet.

Dette var Tilfældet med de himmelfaldne Stene (Meteorstene, Aerolither) den Gjenstand som jeg kortelig vil fremstille i disse Blade.

Min Henfigt kan hverken være at levere noget Nyt eller noget Fuldstændigt om denne Materie, men kun at gjøre Læserne opmærksomme paa et interessant Phenomen, der er mindre bekjendt hos os, end hos de fleste andre europæiske Nationer, da det i den senere Tid ikke har indtruffet hos os. Fuldstændighed tillade hverken disse Blades Henfigt eller mine Kundskaaber. Kun en Overfigt over nogle Begivenheder af dette Slags kan jeg give og kan jeg derved henlede den skarpsindige og agtpaagivende Læsers Opmærksomhed paa denne Gjenstand, er min Henfigt fuldkommen opnaaet.

Himmelfaldne Stene syntes en saa stor Urimelighed, at Fortællingerne om dem bleve allevegne optagne med Spot; og Forfatterne til udførlige Værker over Naturlæren forbegik dem med Tavshed,*) maaskee for ikke at blive Gjenstanden for denne Spot, indtil den findrige Gladni 1794 udgav sin Bog "Ueber den Ursprung der von Pallas gefundenen, und anderer ihr ähnlichen, Eisenmassen." Nu toge Naturforskerne Mod til dem, og frygtede ikke allene ikke for at bekjendtgjøre
og

*) I Gehlers physicalke Ordbog findes Intet om dem, förend i Supplementbindet, hvori findes et kort Udtog af Chladnis Bog, som Gehler dog gör flere Indvendinger imod.

og oplyse, hvad der blev dem bekjendt om flige Phænomener, men anvendte ogsaa al Flid for at opföge Beretninger om ældre Begivenheder af dette Slags; og al Skarpsindighed for at forklare Oprindelsen til dem. Til det förste bidroge adskillige oplyste Regjeringer, ved at söрге for at Omständighederne bleve oplyste ved Forhör, og at Stenene bleve gjemte til Sammenligning i Fremtiden.

De vigtigste og bedst oplyste Begivenheder af dette Slags i afvigte Aarhundrede vare: en Steenregn i Böhmen 1743, i Slavonien 1751, i Böhmen 1753, i Frankrige 1773, ved Mauerkirchen i Bayern 1768, ved Obrutezza i Volhynien 1775, ved Schigailow i Ukraine 1787, ved Siena 1794, ved Belaia zerkwa i Polen 1796 og ved Benares i Ostindien 1798. En af de betydeligste var den Steenregn, som faldt d. 26 Apr. 1803 ved l'Aigle i Departementet l'Orne i Frankrig, hvortil nedregnede en halvtredie tusinde Stene.

I de senere Tider var Aaret 1808 især rigt paa disse Begivenheder. D. 19 Apr. faldt en Steenregn i det franske Departement Taro i det forrige Parma; den 22de Maii ved Staundern i Mähren; den 3die September ved Lissa i Böhmen; og sidst i det forrige Aar, nemlig d. 14de December 1807 ved Weston i Connecticut i Nordamerika.

Da den öfterrige Regjering med særdeles Omhyggelighed har sørget for Oplysning om de Steenregne, som ere faldne i dens Stater, vælger jeg helst en af disse til Exempel paa de Omstændigheder, som ledsage en saadan Begivenhed. Saa snart Beretningen om Steenregnen i Mähren var indløben, fik Directören for det keiserlige Museum, Hr. von Schreibers, Befaling fra hans Maj. at undersøge Tingen paa Stedet selv, og optage Forhør og Protokoller berover ved de offentlige Autoriteters Bistand. Følgende er et Udtog af hvad der blev oplyst ved hans Undersøgelser:

Søndag Morgen den 22de Maij var det klart Vejr til Kl. 5½, da der rejste sig en Taage, men Firmamentet vedblev at være reent og skyfrit. Folkene fra Omegnen vare undervejs for at gaae til Kirke i Stannern, da de imellem Kl. 5½ og 6 hørte 3 saa heftige Knald, at Jorden rystede under dem. Efter disse fulgte flere svagere Slag, der löde omtrent som en stærk Pelotonild eller Hvirvler paa store Trommer, tilligemed Hvinen og Buldren i Luften; hvilket skal have lignet en tyrkisk Musik saameget, at mange troede, det kom fra Garnisonen i Teltsch. Alt dette varede 6 til 8 Minuter og satte saavel disse Folk, der befandt sig undervejs til Stannern, som Indbyggerne i denne Bye, i Skræk. Under de første Knald var Taagen bleven saa tyk, at man Intet kunde kjende 12 Skridt fra sig. Den tog siden
af

af, og henimod Middag var det igjen ganske klart. Lynild, Ildkugler eller andre saadanne Meteoror bemærkede man ikke. Medens dette skrækkelige Phænomen forbavtede disse gode Folk, faldt i en Kreds af en Fjerdingvejs Radius omkring Stannern Stene af forskjellige Dimensioner ned fra Luften. De havde fra en Valnöds til et Barnehoveds Størrelse; og vejede fra $\frac{1}{2}$ Lod til 3, 4, 5 og 6 Pund. Mange Mennesker saae dem falde; flere af dem bleve strax optagne og befundue varme. Deres Direction var deels lodret, deels parabolisk; de første trængte, i Forhold til deres Vægt, meer eller mindre dybt i Jorden, de sidste bleve liggende paa Overfladen. En Johan Patri fra Düre har opgravet en saadan Steen, i der laa 2 Fod dybt i Jorden.

Hvor mange Stene der faldt, kunde ikke bestemmes med Vished; deels fordi mange faldt paa besaaede Marker, deels fordi flere, og det de største, sandsynligviis ere trængte ned i Jorden, af hvilke man maaskee efterhaanden kunde finde nogle ved Pløjning. Efter Öienvidners Udsagn kan man vel skatte Antallet omtrent til 100 og Vægten 2 til 3 Centner.

Dette højstsjeldne og mærkelige Naturphænomen satté ikke allene Egnens Beboere i stor Skræk, men mærkedes ogsaa (meget længer end det stærkeste Tordenvejr; thi man hørte Lyden

den, ja fölte endog Rüstelsen meer end 10 Mile fra Stannern, i Holabrunn i Österrige, saa at dette Steds Beboere faldt paa adskillige Formodninger, som Jordskjelv, et revnet Bjerg, et Krudtmagasin der var flöjet i Luften o. a., indtil endelig Sandheden og Omstændighederne ved denne Tildragelse bleve fatte i det klareste Lys ved en legal og videnskabelig Undersögelse.

Hr. von Schreibers har fiden givet videre Efterretning om denne Sag: den 15de April 1809 havde man 46 Pund af Stenene, hvoraf den störste vejede 11 Pund 10 Lod, og en anden 58 Gran, hvilken formodentlig er den mindste af de dengang nedfaldne.

Ved nogle andre Meteorstene vare Omstændighederne noget forskjellige. Den doroninske var gloende, og de i Taro Departementet nedfaldne vare brændende hede; hin kom fra en mörk Sky, der tordnende trak hen over Stedet. Den westonske Steenregn faldt i Dagbrækningen; Himlen var besat med tyndere og tykkere Skyer, bag hvilke man saa en Ildkugle, af Störrelse som det halve eller $\frac{2}{3}$ af Fuldmaanen, bevæge sig temmelig langsomt. Ildkuglen udsluktes efterhaanden; og omtent 15 Grader fra Zenith forsvandt den. $\frac{1}{2}$ Minut fildigere hörte man nogle Knald, som af en Firpundiger, og derpaa mindre heftige Slag, ligesom ved de stannerske. Under disse Knald faldt en Mængde Stene ned, som havde været af

af anseelig Størrelse, men som gik i Stykker ved Faldet paa Klipper. En af 35 Punds Vægt var trængt 1 Alen ned i Jorden i en Hr. Princes Gaard i Weston. En anden, som var sprungen i Stykker, maa have vejet over 200 Pund. Den liffaer Steenregn indtraf om Eftermiddagen Kl. 4, da Himmelen var overtrukken med Skyer. 1807 den 13de Marts om Eftermiddagen faldt i Gou-vernemet Smolensk en Steen af 4 Puds (160 Punds) Vægt under stærk Torden og i mørkt Vejr. Den 20de Novbr. 1763, Kl. 4 om Ef- termiddagen faldt ved Maurkirchen en Steen af 38 Punds Vægt, 1 Fod lang og 8 Tommer tyk, under disse Omstændigheder: Først hörtes 2 Knald, som Kanonskud, derpaa en frygtelig Susen, hvor- ved Firmamentet formørkedes mod Vesten; strax efter hörtes fra Østen et stærkt Slag med Susen, og saasnart denne ophörte, var Mörket paa Fir- mamentet forsvunden. Ved en anden Steen, som faldt i Bayern den 13de Dec. 1803 hörtes Sku- dene fra Østen og Stenen kom fra Vesten. Den polske som faldt 1796, skal vare kommen gloen- de ned i en Mængde Menneskers Paasyn, hvilke strax löbe til, og fandt den i en smeltet Tilstand; efter nogle Timer störknede den og antog Mete- orstenenes sædvanlige Udseende. Formodentlig var det kun Skorpematerien paa Overfladen, der viste sig smeltet, da Stenen ellers ganske maatte have forandret Figur.

Da alle Meteorstene i det hele ligne hverandre, *) holder jeg det for tilstrækkeligt at anføre Beskrivelsen over de udvortes Kjendetegn af et enkelt Exemplar.

Over en af de i Slobodsko-Ukraine nedfaldne har man følgende Beskrivelse:

Udvendig er Stenen bedækket med en bruntfort, glat og glindsende Skørpe.

Indvendig har Hovedmassen en lys askegraa Farve.

De afsondrede Stykker grov- og finkornede.

Mat, undtagen de indsprængte metalliske Legemer, som have en stærk metallisk Glands.

Bruddet ubestemt, dog synes det at være jordagtigt.

Brudstykkerne ubestemte og skarpkantede.

Uigjennemigtig.

Halvhaard og nærmer sig det bløde.

Skjör.

Hvas

*) Dette var den berøgtede Theophrastus Paracelsus allerede bemærket i følgende af Blumenbach anførte Sted: Evidentissime constat, lapides naturales ex cælo decidisse pariter ac metalla; sed non aliad quam ferrum. — nec lapidis quam unica species.

Hvas at føle paa, den udvendige Skorpe glat.

Meteorstenenes specifikke Tyngde er i Almindelighed imellem 3, 5 og 3, 7.

De Dele, hvoraf en Meteorsteen sædvanlig er sammensat, ere: en jordagtig Masse af graaagtig Farve, som udgjør Hovedmassen, hvoride øvrige Dele ere indsprengete, nemlig: Kies, gedigent Jern, Rustpletter og steenagtige Dele af en anden Art end Hovedmassen. En Egenhed er den tynde, glatte, sortagtige Skorpe, som altid bedækker Overfladen af disse Stene, og selv findes i Sprækker i deres Indre. Mærkværdige ere de wienerske Naturforskeres Forsøg, at frembringe Skorpematerien paa Stenens Overflade ved Kunst. De udsatte Brudstykker for den stærkeste Hede, i en Porcelænovn, og i et Brændglasses Focus, hvorved der rigtig nok dannedes en Skorpe, men som ikke ganske lignede den naturlige, og ved disse Forsøg forandredes Massens askegraae Farve til rødbrun. Siden udsatte de andre Brudstykker, udelukkede fra Atmosfæren, for en stærk Hedegrad, og disse bleve i kort Tid overtrukne med Skorpe; hvoraf de slutte at Inkrusteringen er skeet enten i en Højde, hvor Atmosfæren er yderst tynd, eller i et udeleligt Öjeblik, hvis den er gaaet for sig i de lavere Regioner. (I et halvt Sekund var allerede Farven bleven forandret i Brændglassets Focus.) En Mærkværdighed ved Skorpen er øndnu de op-
højede

höjede Tegninger, som findes paa den, og som have stor Lighed med de elektriske Figurer.

Ved den chemiske Analyse af de stanneriske Meteorstene af Vauquelin fandtes Bestanddelene at være:

Kieseljord	50	Ved et andet Forfög fandt Vauquelin Saltsyre, og og Moser desuden Magnesia og Chromium i den.
Kalkjord	12	
Leerjord	9	
Jernoxyd	29	
Manganesoxyd	1	
Nikkeloxyd	0,1	
Svovl et Atom.		

I den smolensker af 13de Marts 1807 fandt Klaproth Gedigent Jern 17,10

— — Nikkel 0,40

Kieseljord	38
Magnesia	14,25
Leerjord	1
Kalkjord	0,75
Jernoxyd	25

Svovl og et Spor af Manganesoxyd.

Den charkowske Steen indeholdt,

Jern	21,78
Nikkel	1,60
Kiesel	48,00
Magnesia	22,05
Manganesoxyd	6,00

Man seer at Hoveddelene ere Jern, Kiesel, Magnesia, og i de stannerske Kalk og Leerjord; desuden findes Nikkel og i mange Chromium i ringe Qvantitet.

De ældste Efterretninger om himmelfaldne Ste-
ne har Biskop Dr. Münter i Kjöbenhavn samlet
af de Gamles Skrifter og meddeelt i en Afhandling i
Videnskabernes Selskabs Skrifter 1804. Han og
efter ham Professor Wildt i Göttingen, troe at de
i Bibelen under Navnet BethEl forekommende Ste-
ne høre til dette Slags. Da de kom fra højere
Regioner, ansaa man dem for at staae i nærmere
Forbindelse med Gudommen eller at være besjelede
af højere Væsener, hvorfor man gav dem hint
Navn, som betyder en Guddomsbolig. Herfra
skal det græske Navn Baithyloi eller Baithylia kom-
me. Dr. Münter anfører af græske og romerske
Historikere, blandt flere, følgende Stene, om hvil-
ke det enten udtrykkelig siges eller dog synes
rimeligt, at de ere Aerolither: Solguden Elaga-
bali Steen; de Stene, som gjemtes i Gratiernes
Tempel i Orchomenos; et Rheabillede, som skal
være falden for Pindars Födder, en stor Steen-
masse, som faldt ved Ægos Potamos o. fl. Nogle
Privatpersoner, som vare i Besiddelse af flige Ste-
ne, skulle have anvendt dem til allehaande Char-
latanerie, som den trojanske Spaamand Helenus,
og en Læge Eusebius i det 6te Aarhundrede,

Senere have endog Fyrfter benyttet dem af disse Steene til at fremme deres Henfigter. Den beröimte Steen af omtrent $2\frac{1}{2}$ Centners Vægt, som faldt ved Enfisheim den 7de November 1492, blev ophængt i denne Stads Kirke, med en Inskription, hvori det hedder: "Uf Montag
 "nach Catharinen, als König Maximilian allhier
 "war, hiess ihre königliche Excellenz den Stein
 "so jüngst gefallen, ins Schloss tragen, und als
 "man ihn darein brachte, hielt er Excellenz viel
 "Kurzweil mit dem Stein, und da er lange mit
 "den Herren davon redt, sagte er die von En-
 "fisheim sollten ihn nehmen und in die Kirche
 "heissen aufhenken, auch niemand davon lassen
 "schlagen. Doch nahm er Excellenz zwey Stück
 "davon: das Ein behielt seine Excellenz; das An-
 "dere schickte er Herzog Siegmund von Öster-
 "reich. &c." 1503 udstædte samme Kejser Max-
 imilian I. en Opfordring til Rigets Undersaattere til et Tog mod Tyrkerne, i hvilken anföres, blandt andre Tidens Tegn, Franzoser og Himmelstenen, om hvilken figes: Anfänglich so hat der Allmächtig Uns als das Obrist Haupt der Christenheit vor etlichen Jahren mit einem harten Stein, der anf einem weiten Feld für Uns, als wir auf unserm Heerzug, zu Widerstand der Franzosen mutwillig Fürnehmen, gewesen seyn, gefallen ist; den wir auch in die Kirche in upsrer Stadt Infisheim haben henken lassen; ermanet und erfordert, dass wir

wir die Christenheit von ihren schweren Sünden und Unordnungen leiten sollen &c.

Ogsaa i Danmark have vi havt en Steenregn, hvilket Th. Bartholin beretter saaledes: "1654 d. 30te Marz om Morgenen Kl. 8, opstod i Fyen et stort Uvejr med Torden og Regn, Der nedregnede tillige flere haarde og tunge Stene med saadan Brag, at Hufene ryftede og at det hörtes i de omliggende Provindser. I Byerne ringede Indbyggerne med Klokkerne, i den Tanke det var opkommen Ildebrand. Af disse Steene har jeg faaet een, som vejer et Pund. Efter mit Skjøn- nende er det en Kieselsteen med indsprængte glimrende Dele, og den giver Ild med Staalet. Uden paa er den overtrukken med en sortagtig Skorpe, som om den var sveden i Ild, Indvendig er den hvidguul." Hist. anat. rar. Cent. VI, p 337.

Mange andre Efterretninger om Steenregn i ældre Tider have Blumenbach og Andre samlet af Krönniker og meddeelt i Voigts Magazin og Gilberts Annaler.

Hvorfra komme disse Masser og hvoraf have de deres Oprindelse? Det er naturligt, at Flere have sögt at besvare dette Spörsgsmaal og at Svarene altsaa ere blevne forskjellige. Det nemmeste for den, der ikke har været Öjenvidne til et saadant Phænomen, er at erklære det for opspundet Bedragerie. Men Ingen, som antager næ-

gen

gen historisk Vished, kan bifalde denne Meening. Beretningerne fra de længst fra hverandre liggende Egne ere saa overensstemmende, Stenene ligne hverandre saa meget, og ere saa forskjellige fra de bekjendte jordiske Fosfilier, at dette allerede er nok, til at vise denne Menings Urigtighed, især naar man tillige betænker, at de Folk, som have været Vidner til disse Tildragelser, vare ukundige Landmænd, Bønder og Hyrder, som aldrig have endog drømt om en saadan Begivenhed, før end den viste sig for dem selv. Ligesaa nemt slipper Forfatteren til et Flyveblad om en 1671 i Ortenau nedfalden Steen fra det, ved at antage at onde Aander have sanket slike Stene paa Jorden og siden nedkastet dem til en Advarsel for de Christne. Chladni tog Anledning fra en af Pallas i Siberien opdaget Jernmasse af 1600 Punds Vægt*) og af de i senere Tider hyppigere bemærkede Ildkugler til at opfinde sin Hypothese. Han antager, at der gives i Verdensrummet mange smaa Masser af grovere Materie, hvilke bevæge sig om Solen efter Centralkræfternes Love, indtil de komme for nær til Jorden eller andre Planeter, saa at de ved disses Attraction falde ned paa dem. Komme nu saadanne Masser i vor Atmosphære, saa opstaaer ved den stærke Friction, en stærk Electricitet og Hede i dem, hvorved de vise sig lysende som Ildkugler; der udvikles en Mængde elastiske Dampe, som endelig sprengte Masserne, hvis Stykker da nedregne paa Jorden. For at bevise, at der ved Frictionen i Luften kan opstaae en betydelig Hedegrad, anfører man de Franskes Erfaringer i Egypten. De fandt nemlig de udfkudte Kugler i Sandet i en Tilstand, som viste, at de vare, i det mindste

*) Don Rubin de Celis fandt i Provindsen Chaco i Peru, hvor der i en Omkreds af 100 Mile hverken findes Jerngruber eller Bjerge eller Stene, en masse af det smidigste Jern paa 300 Centners Vægt. I en Skov i Omegnen skal efter Indianernes Sigende findes et Jerntræ.

ste tildeels, smeltede. Prevost har samlet nogle Steder af de Gamle, som synes at vise at de ogsaa vidste, at Bly kunde smelte ved Friction i Luften. Disse Steder ere: Lucrez de rerum natura VI. 177 og 303, Ovid. Metam. II. 11 og XIV. 17. og Æneid IX. 586. De wienerske Forsøg med at frembringe Skorpemateria-
 rien ved Kunst synes rigtignok at stride mod Chlad-
 nis Mening. Dog kunde man sige: der kan gives en mindre Hedegrad, end de af dem anvendte, hvor-
 ved Skorpen kunde frembringes i Atmosphæren, uden at Steenmassen forandrede Farve.*) En anden ligesaa findrig Hypothese er den, som den beröimte Astronom Dr. Olbers har opfundet. Jus-
 titsraad Schröters teleskopiske Observationer have lært os, at Maanen ee besaaet med uhyre Vulkaner, langt større end de største Bjerge paa vor Jord; de idelige og store Forandringer som foregaae paa dens Flade, vise at disse Vulkaner virke med langt større Kraft, end vore; det er bekjendt at Maanens Atmosphære er meget tynd, altsaa ikke kan betydelig forhindre Bevægelsen. Legemernes Attraction mod den er omtrent Femtedelen af de jordiske Legemers mod Jorden. Alt dette bragte Olbers paa den Tanke, at Meteorstenene vel kunde være nedsendt til os fra Maanens Vulkaner. Den store Calculator La Place er siden falden paa samme Tanke og har beviist Muligheden af en saadan Communication imellem Maanen og Jorden. Imod begge disse Meninger har man indvendt, at naar disse Masser kom fra en saadan Højde, maatte de have saa stærk en Hurtighed, at de maatte trænge langt dybere ned i Jorden, end de i Almindelighed gjøre. Denne Indvending forekommer mig dog mere at træffe Olbers end Chladnis Hypothese.

Endnu en Mening fortjener at tages i Betragtning.

*) Ogsaa denne Mening har Wildt tilegnet sig, med den Forandring, at han anseer disse Legemer for Ruiner af en ödelagt Planet; han troer nemlig at de høre til Juno, Pallas, Ceres og Vesta. og juu derfor ere af den Art.

ning. Noglemene nemlig at Meteorstenene ayles i vor Atmosfære, ligesom andre Meteorer, Regn, Sne og Hagel. Denne Hypothese grunder sig især paa de Phænomener, som altid finde Sted i Atmosfæren ved Stæenregn, nemlig Taage, tykke Skyer, Tordenflag o. s. v., hvilke dog ogsaa kunne forklares efter den chladniske Hypothese. De betydeligste Indvendinger imod den kunde være: at de øvrige atmosfæriske Producter (Regndraaber, Sne og Hagel) aldrig falde i Stykker af saa betydelig Størrelse, som de store Meteorstene; at Materier af saa stor specifik Tyngde, som disse Stenes Bestanddele ikke godt kunde flyde i Luften; det er heller ikke bekjendt, at de alle kunne befinde sig opløste i den; og om end dette var muligt, maatte dog Begivenheder, hvorved saa store Masser, som f. E. den Ensisheimer Steen, skulde samles og dannes i Luften, være langt frygteligere og fölgeligere end de beskrives.

Den Mening, at vore Meteorstene skulde være Producter af Jordens Vulkaner, gjendrives let, naar man betænkter, at de fleste Steenregne ere faldne i store Afstande fra enhver Vulkan, og at der iblandt de vulkanske Producter ingen findes, som have Lighed med Aerolitherne. Andre Infald, som at de skulde være opløstede fra Jorden i Luften ved Skypumper, Hvirvelvinde eller Electricitet, falde af dem selv, blot ved den Betragtning, at det ikke er almindelige Markstene, som ere nedregnede, men at de alle have fælleds udmærkende Characterer, hvorved de skjælnes fra andre bekjendte Mineralier.

Til sidst anmærker jeg, at den almindelige Tro om Tordenkiler formodentlig har sin Oprindeise fra disse Meteorstene, og at den altsaa ikke er saa latterlig, som man i nogen Tid har troet, da det er rimeligt, at der ofte er nedfalden saadanne Stene, som ikke ere komne til offentlig Kundskab, fordi de kun ere observerede af enkelte af Landalmuens Klasse, der ikke have kjendt deres Værd.

Den offentlige Examen begynder Onsdagen den 18de September og holdes i denne Orden:

Skriftlig Pröve.

Dage.	Prog.	Examinatorer.
18 Formiddag	Dansk Stil —	Conrector Thorup.
Eftermiddag	Latinsk Stil —	Adjunct H. J. Hansen.
19 Formiddag	Tydsk Stil —	P. T. Hansen.
Eftermiddag	Fransk Stil —	Wohnsen.
		Mundtlig.
20 — —	Latin	Prof. Hansen og Adj. P. T. Hansen.
21 — —	Historie	Conr. Thorup.
23 — —	Religion	Adj. Wohnsen.
24 — —	Naturhistorie	Adj. P. T. Hansen.
	Mathematik	Adj. H. J. Hansen.
25 — —	Græsk og Hebraisk.	Prof. Hansen. Gonrec. Thorup. Adj. Wohnsen.
26 — —	Geographie	Conr. Thorup.
27 — —	Fransk og Tydsk	Adj. H. J. Hansen.
28 — —	Dansk	Adj. Wohnsen og P. T. Hansen.

Den os anbetroede Ungdøms Forældre, Paarørende og andre Skolens Velyndere indbydes til at overvære Examen, saavel som den Tale af Adjunct P. T. Hansen, hvormed den slutes d. 30